

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

CIEKAWOSTKA NA PIĄTKOWY WIECZÓR

OJ CZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

NAZWISKA MAŁŻONKÓW: Obowiązujące w Polsce przepisy prawne dokładnie określają, w jaki sposób powinny być tworzone nie tylko nazwiska żeńskie od nazwisk męskich, a także - uwaga! - nazwiska męskie od nazwisk żeńskich oraz określają, jaką postać mogą przyjąć nazwiska kobiet i mężczyzn będących obywatelami polskimi. Zakres i rodzaj dopuszczalnych zmian nazwiska związanych ze zmianą stanu cywilnego reguluje ustawa z dn. 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. nr 9 poz. 59, z późn. zm.): "Art. 25. § 1. O nazwisku, które każdy z małżonków będzie nosił po zawarciu małżeństwa, decyduje jego oświadczenie złożone przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego. (...) § 2. Małżonkowie mogą nosić wspólne nazwisko będące dotychczasowym nazwiskiem jednego z nich. Każdy z małżonków może również zachować swoje dotychczasowe nazwisko albo połączyć z nim dotychczasowe nazwisko drugiego małżonka. Nazwisko utworzone w wyniku połączenia nie może składać się z więcej niż dwóch członów. § 3. W razie niezłożenia oświadczenia w sprawie nazwiska, każdy z małżonków zachowuje swoje dotychczasowe nazwisko". Oznacza to, że nie tylko żona może przyjąć nazwisko męża, lecz także mąż - nazwisko żony. Jakie konsekwencje ma to dla języka? Okazuje się, że może to prowadzić do powstania bardzo ciekawej sytuacji językowej. Jeżeli bowiem nazwisko żony jest zakończone na -a i ma odmianę rzeczownikową (np. Rola) lub jest zakończone graficznie na dowolną inną literę (np. Nowak, Bałazy, Linde), to po przejściu przez męża zachowuje niezmienną postać (np. Anna Rola > Adam Rola, Maria Nowak > Jan Nowak, Agata Bałazy > Andrzej Bałazy, Ewa Linde > Karol Linde). Jeśli nazwisko żony kończy się na -ska, -cka lub -dzka, to po przejściu przez męża uzyskuje postać zakończoną na -ski, -cki, -dzki (np. Agnieszka Wiśniewska > Jerzy Wiśniewski). Co jednak stanie się, gdy nazwisko żony kończy się na -a i ma odmianę przymiotnikową, czyli jest tożsame z przymiotnikiem rodzaju żeńskiego, np. Osiadła, Truta? Czysto teoretycznie mąż mógłby przyjąć takie nazwisko żony zarówno w postaci przymiotnika rodzaju męskiego: Osiadły, Truty, jak i w postaci niezmiennionej: Osiadła, Truta (zgodnie z prawem mógłby bowiem „wskazać pisownię nazwiska bez uwzględnienia formy właściwej dla rodzaju żeńskiego lub męskiego”). W takim wypadku nazwisko o pierwotnej odmianie przymiotnikowej musiałoby, zgodnie z zasadami języka, uzyskać odmianę rzeczownikową - ale tylko jako nazwisko mężczyzny. Można zatem wyobrazić sobie sytuację, że nazwisko żony i nazwisko męża mające identyczną postać w M. mogłyby mieć zupełnie różne odmiany - nazwisko żony odm. przymiotnikową: M. pani Osiadła, pani Truta, D., C., Ms. pani Osiadłej, pani Trutej, B., N. panią Osiadłą, panią Trutą, a nazwisko męża - odm. rzeczownikową: M. pan Osiadła, pan Truta, D., pana Osiadły, pana Truty, C., Ms. panu Osiadle, panu Trucie, B. pana Osiadłą, pana Trutę, N. panem Osiadłą, panem Trutą.